

ban? Mind e könyvírók sok és nem két három évi gyakorlat alapján választottak az útban. Választottak, mert hiszen a másik útnak is ismertnek kellett lennie előttük. Ott van ez a másik út az ásatag, régi tankönyvekben, nem mostanában fedezte fel valaki. E választás mögött ott van annak felismerése, hogy a fizikai alapjában induktív tudomány. Deduktív spekulációi az egyes tényekkel való egyezés — nemegyezéssel állanak, vagy buknak. Leginkább deduktív tudomány a matematika. Itt a kísérlet csak példa, de nem rendíti meg az épületet. S még e tudomány elemeinek a gyermeknek részére való átadásában is induktív utakat keresünk! Pl. mikor a kör kerülete, területe kiszámítására kerestetünk szabályt. (Lásd Lietzman.) Miért? Mert a 13 éves gyermek nagyobb tömege nem alkalmas a deduktív gondolat-folyamat átérésére, átélésére. Ezt még az is elismeri, aki a deduktív utat ajánlja. Vajjon jogos-e egy igen csekély töredék kedvéért nem a gyermeki-többség útjait követni, hanem a tanár önmaga tudásában, bámulatában elmerülni?

A tanítás nehéz munka. Mert olyan munkát kell a tanulóval végeztetni, amelyet örömmel, képességeinek megfelelően vállalhat. Ha azért az elvért, hogy az életben sokszor nem kedves munkát is el kell végeznünk, tehát a gyermeket erőszakkal is ilyenhez szoktatni kell és ezt meg is kíséreljük, ezzel egyáltalán nem nevelünk a munka szeretetére. Hiába mondom ezerszer, hogy jaj de szeretem a munkát, hiába mondatom ezt a tanulóval is. Az a munka lesz kedves, amely képességeimet, fejlettségemet nem haladja meg, amelyben tehát sikerre is kilátásom lehet.

Ezek a megfontolások vezettek az út megválasztásában. A következő számban vázolni fogjuk, miként igyekszünk ezen az úton járni, a 45 perces óra keretén belül. Mert a tanítás képletének négy változó tényezője van: a tananyag, a tanuló, a tanár és az idő. És az utóbbi tényező az, amellyel legkevésbé számolnak a tankönyvek.

Matzkó Gyula.

Női kézimunka.

Fonalasmunka.

Uj szó ez a pedagógiában; sokan idegenkednek is tőle, szükségesnek tartom, hogy használatba vételének szükségességét megindokoljam. Remélem, e röviden összefoglalt indokolás meggyőzi a kézimunkázás minden igaz barátját arról, hogy ezen értékes tantárgy jövő fejlődése érdekében valóban szükség volt egy félre nem érthető, önálló elnevezésre.

„Fonalasmunka“, vagy röviden „fonalmunka“ az eddig ún. „női kézimunka“ pontos meghatározása.

El kellett ejtenünk a „kézimunka“ elnevezést, főként azért, mert nem határozza meg elég pontosan és helyesen az általunk kifejtett munkáltatás lényegét.

Mert „kézimunka“ minden kézzel végezhető munka. Kézimunkának nevezzük — egészen helyesen, — a kosárfonást, az agyag- és asztalosmunkát. Az iskolában a „szlőjdöt“ is kézimunka néven jelölik. Ez is hozzájárul ahhoz, hogy pontosabb elnevezést kerestünk, mert a pedagógiai irodalomban ez a névrokonság zavart okoz.

A „fonalasmunka“ épen úgy gyűjtőfogalom, mint a „kézimunka“, — de pontosabb, mert egy szorosan meghatározott területű munkát jelent.

Az egyes fonalmunka-nemekre jó szavaink vannak: varrás, hímzés, hurkolás, öltögetés, horgolás, kötés, szövés, fonás, recézés stb.

Nem tartjuk helytelennek a „kézimunka“ szót sem, hiszen a fonalazás egy neme a kézimunkázásnak, változatosság kedvéért használhatjuk is, — de ahol a fogalom pontos meghatározására van szükség, ott ez nem megfelelő. Nagy László dr. „Didaktika“ című művében a „kézimunka“ fejezetben a textiliák részére új szót kellett keresni s ő is a „fonalasmunkák“ szót használta.

Tulajdonképpen nem is kizárólagosan „női“ munkák az ún. „női kézimunkák“-k, hiszen jól tudjuk, hogy a bőr-, és textil-mesterségek alapmunkája a varrás, kötés, horgolás, recézés, csomózás, stb., s ezen mesterségeket jórészt férfiak űzik.

Nincs is kizárólagos „női munka“. Minden munkát végeznek férfiak és nők egyaránt.

A németek „Nadelarbeit“: „tűmunka“ szavát sem fogadhatjuk el, mert a fonalás munkálkodás sok ága tű nélkül történik (szövés, fonás, csomózás, stb.).

A fonal az, mely állandó kelléke a textil-munkálkodásnak, ez az a fogalom, mely nem teszi több értelművé, kétségessé a szó jelentését.

Nem helyes a „női kézimunka“ elnevezés más szempontból sem.

Beidegződött gondolkozásunkba, hogy a varrás is pl. női munka.

A fonalás munkálkodásnak nevelői és fejlődéstani szempontból is oly sok nemesítő, hasznos oldala van, hogy megfelelő módon a fiúk is előnyösen gyakorolhatják, amint ezt a legtöbb amerikai iskolában rendszeresen teszik is. De nem lehet azt kívánni a fiúktól, hogy varrjanak, hálót kössenek, stb. mikor az „női kézimunka“. E szónak szuggesztív ereje van. Az önértékünkben érintené ez őket, mert a köztudatban gyengesség jele az,

ha a férfi, a fiú női munkát, tehát a gyengébb nem részére fenn-
tartott könnyebb munkát végez.

Nem lehet a nők részére kisajátítani a fonal munkát azért
sem, mert a ruházkodás tényével együtt jár annak romlása,
apró-cseprő hiánya. Az egyéni önállóság rovására esik, ha egy
gomb felvarrását, mely rendkívül egyszerű munka, — csak nő
végezheti.

Egészen természetes dolog az, hogy a nagy háború alatt a
katonák, a tiszteket is beleértve — varrtak, mostak, főztek s
teljesen ellátták magukat. A táborozó cserkész-fiúk felszerelé-
séből a varró-készlet nem maradhat el — miért mondanók mi
tehát a varrást női kézimunkának!

Még a díszítő himzés-félét sem mondhatjuk női munkának,
mert a szűrök gyönyörű himzése pl. kizárólag férfi kezek mun-
kája.

A közhasználatban a díszmunkákat hívják „kézimunká-
nak.“ A csipke, a himzett terítő „kézimunka“. A hasznos dol-
gokra: a varrás-, foltozás-, beszövésre nem mondjuk „kézi-
munka“, s ebben következetesek vagyunk, mert e műveleteknél
nem mondjuk: „kézimunkázom“.

Az iskolai fontos órák alatt a munkák súlyos részét épen
a hasznos, gyakorlati értékű, egyszerű munkák teszik.

Helyes belső értelmezéssel kell a „fonalmunka“ elnevezést
a köztudatba vinnünk, mely előtt nemcsak felesleges, de hely-
telen is volna a „női“ jelző.

A magyar fonalmunka a legjobb úton van, hogy a nagy
kereskedelemben, mint állandó, kedvelt cikk tért hódítson. Meg-
érdemli, hogy gazdag nyelvünkben önálló, jó kifejezést kapjon.

Czifronyiné Bikfalvy Ilona.

IRODALOM—KÜLFÖLDI TANITÁSI MOZGALMAK — LAPSZEMLE — HIREK

IRODALOM

Dr. Várkonyi Hildebrand: Bevezetés a neveléslélektanba. Budapest,
1937. 141 lap.

A pedagógiáról, mint külön tudományról, „csak“ Herbart óta beszél-
hetünk. Szerinte a neveéstudomány pillérei: az erkölestan és lélektan. Az
előbbi a nevelés célját, az utóbbi az ahhoz vezető utat mutatja. Mondhatjuk,
hogy ezzel a megállapítással kezdődik a *pedagógia pszichologizálása*.

Herbart tanítványa, *Strümpel* írja meg az első „neveléslélektant“, amely-
nek központi problémája: a nevelhetőség-kérdése. Fejtegetéseinek gyakorlati